

Paper Code: 2116-A

Programme	Exam Code
Bachelor of Arts ✓	121202
Bachelor of Science <i>Elo.</i> ✓	121302
Bachelor of Business Administration	121702
Bachelor of Business Administration (Airlines and Airport Management)	509502
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication) ✓	116402
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119602
Bachelor of Science (Home Science)	119702
Bachelor of Computer Applications	117902
Bachelor of Science (Information Technology)	118002
Bachelor of Science (Bio-technology)	120602
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002
Bachelor of Vocation (Animation)	112802
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002
Master of Science (Mathematics) (FYIP)	508402
Master of Science (Physics) (FYIP)	508602
Master of Arts (English) (FYIP) ✓	508502

Semester- II

Course Title: Drug Abuse: Problem, Management and Prevention (Compulsory)

Course Code: VACD-2161 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max. Marks: 35

Note: Attempt five questions in all, selecting atleast one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 7 marks.

Section – A

1. What is the nature of the problem drug abuse in India? Elaborate its extent in the Punjab?

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਦੱਸੋ?

भारत में नशीली दवाओं के दुरुपयोग की समस्या की प्रकृति क्या है? पंजाब में इसकी सीमा के बारे में विस्तार से बताइए?

2. What is the impact of drug addiction on family?

ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲਤ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

नशे की लत का परिवार पर क्या प्रभाव पड़ता है?

Section – B

3. What does "management of drug abuse" mean? How challenging it is to care for someone who is addicted.

"ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग के प्रबंधन" का क्या मतलब है?
नशे की लत में फंसे किसी व्यक्ति की देखभाल करना
कितना चुनौतीपूर्ण है।

4. What are the advantages and disadvantages of treating drug disorders using medications?

ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ
ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਕੀ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹਨ?

औषधियों का उपयोग करके नशीली दवाओं के विकारों के
इलाज के क्या फायदे और नुकसान हैं?

Section – C

5. How can the public be made aware of the dangers of drug usage through the media?

ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ
ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

मीडिया के माध्यम से जनता को नशीली दवाओं के उपयोग
के खतरों के बारे में कैसे जागरूक किया जा सकता है?

6. What part do educators play in encouraging a drug-free culture?

ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਕ ਕੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ?

नशा-मुक्त संस्कृति को प्रोत्साहित करने में शिक्षकों की क्या भूमिका है?

Section - D

7. Write an essay on NDPS act related with drug abuse?

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ NDPS ਐਕਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग से संबंधित एनडीपीएस अधिनियम पर एक निबंध लिखें?

8. Describe the punishments related to the various offences of drug abuse?

ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

नशीली दवाओं के दुरुपयोग के विभिन्न अपराधों से संबंधित दंड का वर्णन करें?

Exam Code: 122002
(50)

Paper Code: 2303

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-II

Course Title: Computer Fundamentals (Advance Excel)

Course Code: BVRM-2126

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Attempt five questions in all, selecting atleast one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 8 marks.

Section A

1. Explain insert option in excel?	8
2. a. Explain uses of excel.	4
b. In which formats excel sheet can be saved?	4

Section B

3. Explain various methods for sorting data in excel. Give examples.	8
4. Classify various types of formulas available in excel?	8

Section C

5. What is the use of pivot tables? How they are created & grouped? 8
6. What are Pivot Charts? 8

Section D

7. Can you use data from web in excel? Justify 8
8. Write a note on
 1. Access database 4
 2. Customise number format 4

Lib 6/6/25 (E) - KMV e I

Exam Code: 122002
(50)

Paper Code: 2300

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-II

Course Title: Retail Shopper Behaviour

Course Code: BVRL-2323 ✓

Time Allowed: 3 Hours.

Max Marks: 70

Note:- Attempt 5 questions in all, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question will carry 14 marks. No tool i.e. calculator is required to attempt this paper.

Section- A

1. Define Shopper Behaviour. Discuss how the understanding of Shopper Behaviour can help retailers in improving their business strategies.
2. Discuss in detail the techniques employed to understand the dynamics of consumer behaviour in the retail industry. How do these techniques aid retailers in catering to the diverse needs and preferences of consumers?

Section- B

3. Describe the stages of the shoppers' decision-making process in the context of retail, highlighting the factors influencing each stage.
4. What are the key differences between customer needs and customer motives? How can a shopper effectively identify and understand both aspects of their business strategies?

Section- C

5. Explain the concept of shopper behaviour groups and their significance in retail marketing
6. Compare and contrast Maslow's Hierarchy of Needs and Herzberg's Two-Factor Theory in the context of retail shopping behaviour. How do these theories explain consumer motivation and their implications for retail marketing strategies?

Section -D

7. Discuss the significance of customer service in the retail industry. How does providing exceptional customer service contribute to the success and profitability of retail businesses?
8. Define attitude in the context of retail shopper behaviour. Discuss how different types of attitudes influence consumers' decision-making processes and purchasing behaviour in retail settings.

**Exam Code: 122002
(50)**

Paper Code: 2301

**Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-II**

Course Title: Human Resource in Retail Operations

Course Code: BVRL-2324

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 70

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question will carry 14 marks.

Section-A

1. Explain in detail the scope and objectives of human resource in retail operations.
2. Give a detailed note on the growth and evolution of the concept of human resource in retail operations.

Section-B

3. Elaborate the selection procedure of human resource in an organisation by giving suitable examples.
4. Define job analysis. Also explain the various methods of job analysis in detail.

Section-C

5. What do you mean by internal mobility? Give a brief note "on various internal mobility practices with suitable examples.
6. Discuss the various financial and non- financial motivators available to retain human resource.

Section-D

7. What do you mean by employee turnover? Also explain the various causes and ways to reduce the employee turnover in detail.
8. Explain the different methods of wage systems along with their merits and demerits. Also discuss the factors influencing wage payment system.

Exam Code: 122002
(50)

Paper Code: 2302

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-II

Course Title: Managerial Economics

Course Code: BVRL-2325 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 35

Note: Attempt five questions in all, selecting at least one from each section. Fifth question may be attempted from any section. Each question carries 7 marks.

Section-A

1. Define Managerial Economics. Explain its scope and importance.
2. Discuss in detail the functions of Managerial Economist.

Section-B

3. Explain the law of Supply in detail.
4. What is meant by Price Elasticity of Demand? Explain the various methods of measuring price elasticity.

Section-C

5. Define Production Function. Explain the various types of production function.
6. Discuss long run cost curves. Why is the long-run average cost curve U-shaped?

Section-D

7. Compare and Contrast Perfect Competition and Monopoly.
8. Explain the role of government in different economic systems.

Exam Code: 122004
(40)

Paper Code: 4271

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-IV

Course Title: Supply Chain Management

Course Code: BVRL-4321 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting one question from each section. The fifth question may be from any section. Each question carries 16 marks.

Section-A

1. Explain the nature and significance of supply chain management in detail.
2. Explain the following:
 - I. Bull Whip Effect
 - II. Cross Docking

Section-B

3. What do you mean by Integrated Supply Chain Management? Also explain the various steps involved in its process.

4. Explain how to manage relationship between suppliers, service providers, and customers in supply chain management.

Section-C

5. Explain the different business management systems involved in IT infrastructure of supply chain management in detail.
6. Write down the various steps involved in the process of supplier selection and evaluation in detail.

Section-D

7. Discuss the role and Organisational Structure of Supply Chain Management in detail.
8. Give a detailed note on the infrastructure of supply chain management in India.

**Exam Code: 122004
(40)**

Paper Code: 4272

**Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-IV**

Course Title: Merchandising Management

Course Code: BVRL-4322 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Instructions to candidates: Attempt FIVE questions in all selecting at least ONE question from EACH Section. Fifth question may be selected from any Section. All questions carry equal marks (16 Marks each)

SECTION A

1. Explain in detail how do market trends, competition, and inventory turnover impact merchandising functions?
2. Explain the concept of merchandise mix and its significance in meeting diverse customer needs.

SECTION B

3. Discuss the different sources of supply available to retailers for merchandise procurement. Evaluate the advantages and disadvantages of each source.

4. Compare and contrast methods of window display and interior display in visual merchandising. How can retailers integrate them to create cohesive store environments?

SECTION C

5. Explain the sequential procedures required for implementing merchandising plans (IMP) within a retail context.
6. Provide an overview of Point-of-Sale (POS) systems. Discuss the challenges and opportunities associated with implementing and integrating POS systems into retail operations.

SECTION D

7. Explore the challenges associated with merchandise forecasting. How can retailers mitigate these challenges to improve the accuracy of their forecasts?
8. Compare and contrast different financial inventory control methods employed by retailers. Explain the advantages and disadvantages of each method.

**Exam Code: 122004
(40)**

Paper Code: 4273

**Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-IV**

Course Title: Entrepreneurship Development

Course Code: BVRL-4323 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 80

Note: Attempt five questions, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks. (16)

Section-I

1. Define an Entrepreneur. Explain the role of an entrepreneur in the development of an economy.
2. What is Entrepreneurship? Distinguish between Entrepreneur and entrepreneurship. Also discuss the economic and social benefits of entrepreneurship.

Section-II

3. What is Entrepreneurship Development Programme (EDP)? What are the problems faced during EDPs? How can these programmes be made more effective?

4. Explain the role of various non financial institutions for the Entrepreneurship Development in the Country. Explain any five.

Section-III

5. What do you understand by a project? What are its objectives? Explain different types of Projects.
6. Discuss the main focuses on a new business in different stages of a life-cycle of a business.

Section-IV

7. What is demand forecasting? Explain the uncertainties involved in it. Discuss the various methods used for demand forecasting.
8. What do you mean by working capital forecast? Explain types of working capital and factors determining the requirements of working capital.

Exam Code: 122004
(40)

Paper Code: 4274

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-IV

Course Title: Business Ethics

Course Code: BVRL-4324 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question will carry 08 marks.

SECTION-A

1. Discuss the meaning of Business Ethics. Describe its characteristics and importance.
2. Define CSR. Outline the arguments in favour and against Corporate Social Responsibility.

SECTION-B

3. Explain Corporate Governance. Distinguish between Stake holder's theory and Stewardship theory of Corporate Governance.

4. Write a detailed note on German Model supporting Corporate Governance.

SECTION-C

5. Elaborate the concept of managing ethics programs in workplace and its importance.
6. Discuss the steps for developing code of ethics in detail.

SECTION-D

7. What is the relationship between corporate ethics and its excellence?
8. Explain the various individual factors and philosophies affecting the ethics in business.

Exam Code: 122004
(40)

Paper Code: 4275

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-IV

Course Title: Lab on E-Retailing and Retail Information
System

Course Code: BVRM-4325 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 50

Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question will carry 10 marks.

Section -I

1. Give timeline review of the Retailing. 10
2. What are the opportunities and challenges in E-Retailing? 10

Section -II

3. Explain the following terms:
 - a. E-Commerce 5
 - b. E-Payment 5
4. Explain how the use of web technologies impacts the retailing business. Elaborate with examples. 10

Section -III

5. What are the various pricing strategies used for E-retailing? Also discuss price discrimination. 10
6. Explain how online promotions improve the sales. 10

Section -IV

7. Briefly explain the following:
 - a. Virtual Store 5
 - b. Customized Stores 5
8. Briefly explain the following:
 - a. Portable Stores 5
 - b. Retail Theatre 5

Exam Code: 111806
(30)

Paper Code: 6196

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-VI

Course Title: Retail Operations Management
Course Code: BVRL-6321 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 8 marks.

SECTION-A

1. Define Retail Supply chain planning. Explain the scope and importance of Integrated Supply Chain Management in detail.
2. What are the various steps involved in the planning and implementation of Customer Relationship Management?

SECTION-B

3. How you can define a Category Management? "Explain the various components and steps involved in the process of Category Management?"

4. Explain the Role and Significance of private label brands and manufacture's brands in Retail Sector?

SECTION-C

5. Write in detail the various characteristics and components of Retail Marketing Mix.
6. Define Personal Selling. What are the various steps to be followed by the retailer while personal selling?

SECTION-D

7. Explain the following:
 - a) Quick Response inventory planning
 - b) Process of Cashiering
8. Define Event Management. What are the types and functions of Event Management?

**Exam Code: 111806
(30)**

Paper Code: 6197

**Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-VI**

Course Title: Marketing Management

Course Code: BVRL-6322 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 8 marks.

SECTION-A

1. Write a detailed note on various marketing philosophies and concepts. Discuss their evolution.
2. Define consumer buying behaviour. Explain the determinants of consumer behaviour.

SECTION-B

3. What is product positioning? Explain the determinants of product positioning. Also mention the steps involved in product positioning.
4. What is product life-cycle? Discuss the strategic implications in various stages of product life-cycle.

SECTION-C

5. Explain various policies and strategies taken into consideration for taking pricing decisions.
6. Define distribution channel intermediaries. Explain in detail the functions of distribution channel intermediaries.

SECTION-D

7. Write a note on various promotional tools available for distribution of a product. Explain advertising in detail.
8. Differentiate between direct marketing and online marketing. Mention the merits and demerits of direct marketing and online marketing in detail.

Exam Code: 111806
(30)

Paper Code: 6198

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-VI

Course Title: Production and Operations Management
Course Code: BVRL-6323

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carry 8 marks.

SECTION —A

1. What do you mean by Production Process? Discuss the selection and analysis of Production Process.
2. Briefly explain the areas and types of Operational Strategies.

SECTION- B

3. Briefly explain the importance and steps for better Job Design.
4. What do you mean by Production Scheduling? Explain the functions and techniques of Production Scheduling.

SECTION- C

5. Explain the objectives and importance of Supply Chain Management.
6. Explain the components and benefits of Environmental Management System.

SECTION- D

7. What is Value Engineering? Explain its objectives and features.
8. Explain the significance and importance of International organisation for Standardization (ISO).

Exam Code: 111806
(30)

Paper Code: 6199

Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-VI

Course Title: Business Laws

Course Code: BVRL-6324 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Candidates are required to attempt five questions in all, selecting at least one question from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question will carry 08 marks.

Section A

1. What test would you apply to ascertain whether an agreement is contract or not? (08)
2. Define Proposal and Acceptance? Explain legal rules for proposal and acceptance? (4+4)

Section B

3. What is Contract of Sale? Distinguish between Sale and Agreement to Sell? (08)
4. "No one can give What one has not". How does this maxim apply in case of sale of goods? Explain? (08)

Section C

5. Write short note on:
 - a. Promissory Note (4+4)
 - b. Bills of Exchange
6. Explain in detail the different kinds of holders in relation to Negotiable Instruments? (08)

Section D

7. What is meant by Consumer? Explain the rights and duties of a consumer? (08)
8. Explain the grievance redressal procedure for goods and services under consumer protection Act 1986? (08)

**Exam Code: 111806
(30)**

Paper Code: 6200

**Programme: Bachelor of Vocation (Retail Management)
Semester-VI**

Course Title: Elements of Salesmanship

Course Code: BVRL-6325 ✓

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 40

Note: Candidates are required to attempt five questions, selecting at least one from each section. The fifth question may be attempted from any section. Each question carries 8 marks.

Section —A

1. Define salesmanship? Explain the changing roles and responsibilities of salesman.
2. What are the various types of selling and functions performed by salesman?

Section —B

3. Explain the types of salesman duties, responsibilities and explain the various rewards in sellings?
4. What are the various career opportunities and growth options available in sales field?

Section —C

5. Explain the Methods of Identifying Customer Perceptions influencing Decision Regarding Purchase of Product
6. Explain the Buyer Behaviour of Customer and Classification of Buyer-Industrial, Government and ultimate consumers.

Section —D

7. Explain the objectives setting for sales planning and planning for sales presentation, and importance of Sales Talk.
8. Explain the meaning of sales report, its importance and why it is important to establish a report of sales?

Paper Code : 9402.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts ✓	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices)	112704	
Bachelor of Vocation (Animation)	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology)	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health)	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113004	
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112904	

Semester -IV

Course Title: Environmental Studies (Compulsory)

Time Allowed: 3 Hrs.

Max Marks: 60

PART - A

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 8 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइये।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 8 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ਏ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ੫ ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 8 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

Paper Code : 4105

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts	121204	AECE-4221 ✓
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116404	
Bachelor of Science (Fashion Designing) ✓	119604	
Master of Arts English (FYIP)	508504	
Bachelor of Vocation (Retail Management) ✓	122004	
Bachelor of Vocation (Management and Secretarial Practices) ✓	112704	
Bachelor of Vocation (Animation) ✓	112804	
Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology) ✓	113104	
Bachelor of Vocation (Nutrition Exercise and Health) ✓	112504	
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness) ✓	112604	
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism) ✓	113004	
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science) ✓	112904	

Semester -IV**Course Title: Environmental Studies (Compulsory)****(240)****Time Allowed: 3 Hrs.****Max Marks: 30**

PART – A

**Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 2 marks.
Length of the answer should not exceed 1 page.**

1. What do you mean by environment education? Give its definition.
2. What do you understand by desertification? Explain its main causes of desertification.
3. What do you mean by global warming? Explain its effect.
4. Define "THERMAL POLLUTION". Write its effects.
5. What is AIDS? How does AIDS spread.
6. Write a note on welfare of children and women.
7. What do you understand by sustainable and non-sustainable development?

PART – B

Note: Attempt any 5 questions. Each question carries 4 marks.

Length of the answer should not exceed 3 pages.

1. What do you mean by floods? Write their causes and methods to prevent them. Write about flood prone areas of India.
2. Define ecosystem. Explain its components, function and structure of ecosystem.
3. What do you mean by "ECOLOGICAL SUCCESSION"? What are its main factors?
4. Define "NOISE & SOIL POLLUTION". Discuss its cause, effects and control measure.
5. What do you understand by Biodiversity? Explain two methods of conservation of biodiversity.
6. Define term natural disaster. Define five types of natural disaster. Explain its effects and causes.
7. Describe various Acts of Environment Protection.
8. Explain Grassland and Aquatic ecosystem. Write their character, structure, functions.

Hindi Version

भाग—ए

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 1 पृष्ठ से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. पर्यावरण शिक्षा से आप क्या समझते हैं? इसकी परिभाषा दीजिए।
2. मरुस्थलीकरण से आप क्या समझते हैं? मरुस्थलीकरण के मुख्य कारण बताइये।
3. ग्लोबल वार्मिंग से आप क्या समझते हैं? इसका प्रभाव बताइये।
4. "थर्मल प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके प्रभाव लिखिए।
5. एड्स क्या है? एड्स कैसे फैलता है।
6. बच्चों और महिलाओं के कल्याण पर एक नोट लिखें।
7. सतत एवं गैर-टिकाऊ विकास से आप क्या समझते हैं?

भाग—बी

नोट— कोई भी 5 प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 4 अंक का है।
उत्तर की लंबाई 3 पेज से अधिक नहीं होनी चाहिए।

1. बाढ़ से आप क्या समझते हैं? उनके कारण तथा उन्हें रोकने के उपाय लिखिए। भारत के बाढ़ प्रवण क्षेत्रों के बारे में लिखें।

2. पारिस्थितिकी तंत्र को परिभाषित करें। पारिस्थितिकी तंत्र के घटकों, कार्यों और संरचना की व्याख्या करें।
3. "पारिस्थितिकीय उत्तराधिकार" से आपका क्या तात्पर्य है? इसके मुख्य कारक क्या हैं?
4. "शोर एवं मृदा प्रदूषण" को परिभाषित करें। इसके कारण, प्रभाव एवं नियंत्रण उपाय पर चर्चा करें।
5. जैव विविधता से आप क्या समझते हैं? जैव विविधता संरक्षण की दो विधियाँ समझाइये।
6. प्राकृतिक आपदा शब्द को परिभाषित करें। प्राकृतिक आपदा के पाँच प्रकार बताइये। इसके प्रभाव एवं कारण बताइये।
7. पर्यावरण संरक्षण के विभिन्न अधिनियमों का वर्णन करें।
8. घास के मैदान और जलीय पारिस्थितिकी तंत्र की व्याख्या करें। उनके चरित्र, संरचना, कार्य लिखिए।

Punjabi Version

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 2 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1 ਪੰਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਇਸਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
2. ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਮਾਰੂਥਲੀਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
3. ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਝਾਓ।
4. “ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ।
5. ਏਡਜ਼ ਕੀ ਹੈ? ਏਡਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
6. ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
7. ਤੁਸੀਂ ਟਿਕਾਊ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਭਾਗ- ਬੀ

ਨੋਟ: ਕੋਈ ਵੀ 5 ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਅੰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

1. ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਿਖੋ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
2. ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
3. “ਈਕੋਲੋਜੀਕਲ ਸਫਲਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਕੀ ਹਨ।
4. “ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮਾਪ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਤੁਸੀਂ ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

6. ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਗਰਾਸਲੈਂਡ ਅਤੇ ਐਕਵਾਟਿਕ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਬਣਤਰ, ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

Paper Code: 2106

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2031 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2031 ✓

Semester-II
Course Title: Basic Punjabi
(20)

Time Allowed: 3 Hours**Max Marks: 70**

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ - ।

1. ਪੜਨਾਵ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ?
ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ? ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਸਮਝਾਓ।

ਸੈਕਸ਼ਨ - II

3. ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਕੇ ਸਮਝਾਓ।
4. ਹੁਕਮੀ ਵਾਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚਕ ਵਾਕ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ।

ਸੈਕਸ਼ਨ - III

5. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪੈਰਾ ਰਚਨਾ ਕਰੋ:
ੳ) ਵਾਤਾਵਰਨ
ਅ) ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ
ੲ) ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਦਰ
6. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਦੀ ਇਕ-ਤਿਹਾਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰਚਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਦਿਓ:
ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਿਆਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਭੌਰਿਆਂ

ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ

ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁੱਖ ਤੇ ਆਰਾਮ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪੁਆਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਖ਼ਾਤਰ ਸਾਰਾ ਸਰਬੰਸ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਬੀਟਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਮਾਲਮਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼-ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਦਕਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ- IV

7. ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਇੱਕ ਵਧਾਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ।

8. ਕੋਈ ਸੱਤ ਅਖਾਣ-ਮੁਹਾਵਰੇ ਕਰੋ:

ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ ਫਿੱਕਾ ਪਕਵਾਨ, ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਸੋ ਸੁੱਖ, ਹੰਕਾਰਿਆ ਸੋ
ਮਾਰਿਆ, ਸਹਿਜ ਪੱਕੇ ਸੋ ਮਿੱਠਾ ਹੋਵੇ, ਹੱਥ ਨੂੰ ਹੱਥ ਧੋਂਦਾ ਹੈ,
ਉਸਤਾਦੀ ਕਰਨੀ, ਈਦ ਦਾ ਚੰਦ ਹੋਣਾ, ਹੱਥ ਵਟਾਉਣਾ, ਕਿਤਾਬੀ
ਕੀੜਾ ਹੋਣਾ, ਅਕਲ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈਣਾ।

Paper Code: 2103

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2421 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2421 ✓

Semester-II

Course Title: Punjabi (Compulsory)
(180)

Time Allowed: 3 Hours**Max Marks: 70**

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹਨ। ਵਿਦਿਅਰਥੀ ਨੇ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ (ਨੰਬਰ) ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ-1

1. “ਦਲਦਲ” ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਲਿਖੋ।

14

2. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਪਾਤਰ-ਚਿਤਰਨ ਕਰੋ-
(ੳ) ਕਿਸ਼ਨਾ
(ਅ) ਜਵਾਈ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-2

3. ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ “ਨੰਗੀ ਮੁਸਕਾਨ” ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਲਿਖੋ। 14
4. “ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨੇਕ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ” ਨਿਬੰਧ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-3

5. ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ। 14
6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। 14

ਸੈਕਸ਼ਨ-4

7. ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ। 14
8. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਾਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ-

ਮੁਹਾਵਰੇ :- ਇੱਟ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਵੈਰ, ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ, ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨੀ, ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨਾ, ਭਾਜੀ ਮੋੜਨੀ, ਖੱਲ ਲਾਹੁਣੀ। 7

ਅਖਾਣ :- ਉਹ ਦਿਨ ਡੁੱਬਾ ਜਦੋਂ ਘੋੜੀ ਚੜਿਆ ਕੁੱਬਾ, ਜਿਹਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ, ਉਹਦੇ ਕਮਲੇ ਵੀ ਸਿਆਣੇ, ਨਵਾਂ ਨੌਂ-ਦਿਨ ਪੁਰਾਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੌ ਦਿਨ ਆਪੇ ਫਾਖੜੀਏ ਤੈਨੂੰ ਕੋਣ ਛੁਡਾਏ, ਅਕਲਾਂ ਬਾਝੋਂ ਖੂਹ ਖਾਲੀ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਕੀ ਰੋਨੀ ਏਂ ਉੱਤ ਗਿਆ ਈ ਆਵਾ, ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਗਲੀ ਜਿਥੇ ਭਾਗੋ ਨੀ ਖਲੀ। 7

Paper Code: 2111

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHL-2431 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIL-2431 ✓

Semester-II**Course Title: Punjab History and Culture****(20)****Time Allowed: 3 Hours****Max Marks: 70**

Note: Attempt five questions, selecting at least one question from each ^{Section in} 1000 words and the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 14 marks.

Section- A

1. Discuss the causes and effects of Alexander's invasion of Punjab

2. Give an account of civil and military administration under the Mauryan Empire.

Section- B

3. Briefly describe the salient features of the Gandhara School of Art
4. Give an account of the Literature during Gupta period.

Section- C

5. Discuss the religious and economic condition of Punjab during the Harshavardhana period
6. Describe the social life of the Punjab

Section- D

7. Write a detailed note on Taxila.
8. Describe the development of Architecture during of Mauryan Period

Hindi Version

Section- A

1. सिकंदर के पंजाब पर आक्रमण के कारणों और प्रभावों की चर्चा कीजिए।
2. मौर्य साम्राज्य के अंतर्गत नागरिक और सैन्य प्रशासन का विवरण दीजिए।

Section- B

3. गांधार स्कूल ऑफ आर्ट की मुख्य विशेषताओं का संक्षेप में वर्णन करें।
4. गुप्तकाल के साहित्य का विवरण दीजिए।

Section- C

5. हर्षवर्धन काल में पंजाब की धार्मिक और आर्थिक स्थिति की चर्चा कीजिए।
6. पंजाब के सामाजिक जीवन का वर्णन कीजिए।

Section- D

7. तक्षशिला पर एक विस्तृत टिप्पणी लिखिए।
8. मौर्य काल में वास्तुकला के विकास का वर्णन कीजिए।

Paper Code: 2114

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116402	BJMM-2102 ✓
Bachelor of Science(Fashion Designing)	119602	BFDM-2102 ✓
Bachelor of Science (Home Science)	119702	BHSM-2102
Bachelor of Computer Applications	117902	BCAM-2102 ✓
Bachelor of Science (Information Technology)	118002	BITM-2102 ✓
Bachelor of Science (Bio-Technology)	120602	BBTM-2102
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702	BMLM-2102
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics)	510012	BVNM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHM-2102 ✓

Semester-II**Course Title: Communication Skills in English-II****(370)****Time Allowed: 3 Hours****Max Marks: 50**

Note: Attempt 5 questions in all, selecting 1 question from each section the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 10 marks. (5*10=50)

Section A

1. Explain how the barriers to listening can be minimised. 10
2. What are the effective feedback skills? 10

Section B

3. What points should be kept in mind While attending a telephone call? 10
4. Explain in brief the definition and importance of note taking. 10

Section C

5. What are the forms of polite speech? 10
6. What points should be kept in mind to make conversation meaningful and easy? 10

Section D

7. What is
 - a) Phonetic Transcription
 - b) International Phonetic Alphabet (5+5=10)
8. Transcribe any 5 Words phonetically, and also put the stress mark:
about, adjust, baggage, beggar, collect, complete,
design, devil, enemy, engine. (5*2=10)

Paper Code: 9215.

Programme	Exam Code	Course Code
Bachelor of Arts (Journalism and Mass Communication)	116402	BJMM-2102 ✓
Bachelor of Science (Fashion Designing)	119602	BFDM-2102 ✓
Bachelor of Science (Home Science)	119702	BHSM-2102 ✓
Bachelor of Computer Applications	117902	BCAM-2102 ✓
Bachelor of Science (Information Technology)	118002	BITM-2102 ✓
Bachelor of Science (Bio-Technology)	120602	BBTM-2102 ✓
Bachelor of Science (Medical Laboratory Technology)	509702	BMLM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Retail Management)	122002	BVRM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Animation)	112802	BVAM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Nutrition and Dietetics) <i>Exercise and Health</i>	510012	BVNM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Beauty and Wellness)	112602	BVBM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Artificial Intelligence and Data Science)	112902	BVIM-2102 ✓
Bachelor of Vocation (Hospitality and Tourism)	113002	BVHM-2102 ✓

Bachelor of Vocation (Textile Design and Apparel Technology) Semester-II 113102.

BVTM-2102. ✓

Course Title: Communication Skills in English
 (370)

Time Allowed: 3 Hours

Max Marks: 50

Note: Attempt 5 questions in all, selecting 1 question from each section the 5th question may be attempted from any section. Each question carries 10 marks. (5*10=50)

Section A

1. Explain how the barriers to listening can be minimised. 10
2. What are the effective feedback skills? 10

Section B

3. What points should be kept in mind While attending a telephone call? 10
4. Explain in brief the definition and importance of note taking. 10

Section C

5. What are the forms of polite speech? 10
6. What points should be kept in mind to make conversation meaningful and easy? 10

Section D

7. What is
 - a) Phonetic Transcription
 - b) International Phonetic Alphabet (5+5=10)
8. Transcribe any 5 Words phonetically, and also put the stress mark:
about, adjust, baggage, beggar, collect, complete,
design, devil, enemy, engine. (5*2=10)